

ELŐSZÓ

E különszámot Neményi Mária, intézetünk (a 2012-ig szervezetileg önálló MTA Szociológiai Kutatóintézet, majd 2012-től az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont részévé vált Szociológiai Intézet) nagyra becsült és szeretett kutatójának 70. születésnapjára készítettük köszöntésképpen. Az itt szereplő tizenegy tanulmány szerzői szűkebb tudományterületeik jeles képviselői: az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont intézeteinek munkatársai mellett megtalálhatók többek között az ELTE több oktatóhelyének, a Budapesti Corvinus Egyetem, a BME, az MTA Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézet és a University College London oktatói és kutatói. A szerzők affiliációin keresztül a társadalomtudományi kutatás számos kiváló magyar és külföldi kutatóhelye képviselteti magát, ami jól mutatja Neményi Mária személyének és munkásságának sokakat sokféleképpen inspiráló hatását.

A különszámot alkotó tanulmányok közös vonása, hogy tematikailag a magyar társadalom kisebbségi-többségi viszonyainak vizsgálatával foglalkoznak, ami az egyik központi témája Neményi Mária társadalomtudományi munkásságának is, aki többször hangsúlyozta saját kutatásai kapcsán, hogy ő nem csupán a társadalmi kisebbségek sajátosságai iránt érdeklődik, hanem a többség és a kisebbség viszonyai, kapcsolatrendszere és egymásra hatásai azok, amiket közelebbről vizsgálni kíván. Különszámunk tanulmányai a társadalmi többség és a – hatalommal való ellátottság vagy inkább ellátatlanság alapján meghatározott – társadalmi kisebbségek történetileg potenciálisan változó metszetein keresztül tekintenek a magyar társadalomra: többek között a nők és a romák társadalmi kirekesztésével, illetve befogadásával kapcsolatos kérdésköröket elemezve, mely témák Neményi Mária saját kutatásaiban is kiemelt helyet foglalnak el.

Az itt szereplő írások többségének tágabb elméleti keretét a társadalmi konstrukcionizmus szolgál, melynek kiindulópontja, hogy a dolgok jelentéseiket a társadalmi aktorok egymással való kölcsönhatásai révén nyerik: így empirikus feladatként az egymásra kölcsönösen ható társadalmi csoportok jelentéskonstruáló mechanizmusainak feltárása kínálkozik. A most közreadott tanulmányokban megjelenő központi fogalmak között feltűnik még az identitás, az előítélet, a sztereotípiák, a társadalmi megkülönböztetés, a (de)kriminalizáció, az asszimiláció, a többszörös kisebbségi identitások, az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód is.

A különszám létrejöttéért a legnagyobb köszönet Neményi Máriát illeti, hiszen az ő munkássága és személye volt e tanulmányok legfőbb ihletője:

Kedves Mari! Köszönjük, hogy vagy nekünk. Fogadd szeretettel Noked ajánlott írásainkat!

Budapest, 2016. június 4-én